

Βιολογική πτηνοτροφία

Σταυρούλα Κουρνέτα, Κτηνίατρος-Υγιεινολόγος
Γενική Διεύθυνση Διασφάλισης Ποιότητας Αγροτικών Προϊόντων
ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ

Η πτηνοτροφία στην Ελλάδα είναι ένας από τους δυναμικότερους κλάδους της ζωικής παραγωγής με υψηλό βαθμό αυτάρκειας σε αυγό και σε κρέας για τη χώρα. Η ανάπτυξη της ορνιθοτροφίας άρχισε με την ίδρυση των πρώτων συστηματικών πτηνοτροφικών επιχειρήσεων πριν εξήντα χρόνια περίπου.

Η βιολογική πτηνοτροφία αναπτύσσεται στη χώρα τα τελευταία χρόνια με σαφή ανοδική τάση. Το 2015 οι όρνιθες ωοπαραγωγής και κρεοπαραγωγής καθώς και οι γαλοπούλες κρεοπαραγωγής, που ήταν ενταγμένες στο σύστημα ελέγχου βιολογικών προϊόντων, ανέρχονταν σε 279.915 πτηνά ενώ τα παραγόμενα αυγά για κατανάλωση ήταν 13.164.375.

Κανόνες βιολογικής πτηνοτροφίας

Σύμφωνα με τους Καν. (ΕΚ)889/2008 & 834/2007

Τα είδη των πτηνών που μπορούν να εκτραφούν ως βιολογικά είναι οι όρνιθες, οι πάπιες Βαυαρίας, οι πάπιες Mallard και Πεκίνου, οι χήνες, οι φραγκόκοτες και οι γαλοπούλες.

Τα σμήνη των πουλερικών για την πρώτη συγκρότηση, την ανανέωση ή την ανασύσταση της εκτροφής πρέπει να προέρχονται από βιολογικές εκμεταλλεύσεις.

Όταν δεν υπάρχει διαθέσιμη επαρκής ποσότητα βιολογικά εκτρεφόμενων πουλερικών και με προηγούμενη έγκριση της αρμόδιας αρχής (Διεύθυνση Συστημάτων Ποιότητας, Βιολογικής Παραγωγής και Γεωγραφικών Ενδείξεων του ΥΠΑΑΤ) επιτρέπεται στη μονάδα βιολογικής παραγωγής η εισαγωγή νεοσσών μη βιολογικής εκτροφής ηλικίας μικρότερης των 3 ημερών και

πουλάδων ωοπαραγωγής μικρότερης των 18 εβδομάδων (η παρέκκλιση ισχύει μέχρι 31.12.2017).

Στην περίπτωση που μη βιολογικά πτηνά έχουν εισαχθεί σε μια εκμετάλλευση και αφού εκτραφούν με όλους τους κανόνες της βιολογικής παραγωγής και μετά από μια περίοδο μετατροπής των 6 εβδομάδων για τα πουλερικά ωοπαραγωγής και των 10 εβδομάδων για τα πουλερικά κρεοπαραγωγής, τότε μπορούν να πουληθούν τα ζωικά προϊόντα ως βιολογικά.

Δεν επιτρέπεται στην ίδια εκτροφή η παράλληλη εκτροφή βιολογικών και μη πτηνών του ίδιου είδους.

Ειδικό όροι σταβλισμού και πρακτικές εκτροφής πουλερικών

- Τα πουλερικά δεν πρέπει να διατηρούνται σε κλωβούς.
- Η κοπή του ράμφους δεν πρέπει να αποτελεί συνήθη πρακτική.
- Τα νηκτικά πτηνά πρέπει να έχουν πρόσβαση σε νερό (ρυάκι, γούρνα με νερό). Στις ωοπαραγωγές όρνιθες επιτρέπεται ο τεχνητός φωτισμός με 8ωρη τουλάχιστον συνεχή νυκτερινή ανάπαυση, χωρίς τεχνητό φωτισμό.
- Τα πουλερικά πρέπει να έχουν πρόσβαση σε υπαίθριους χώρους τουλάχιστον κατά το 1/3 της ζωής τους. Οι χώροι αυτοί πρέπει να έχουν βλάστηση, σκίαστρα και επαρκή αριθμό ποτιστρών και ταγιστρών.

Στα ενδαιτήματα πρέπει:

- το δάπεδο κατά το 1/3 του εμβαδού να είναι συμπαγές και καλυμμένο με στρωμνή
- να υπάρχουν κούρνιας μεγέθους και αριθμού αναλόγως του σμήνους
- να είναι κατασκευασμένα με τρόπο που να επιτρέπει την εύκολη πρόσβαση όλων των πτηνών σε υπαίθριο χώρο, διαθέτοντας ανοίγματα μήκους 4 μέτρων ανά 100 m².

Σε κάθε ενδαιτήμα δεν πρέπει να στεγάζονται περισσότερα

από 4.800 κοτόπουλα, 3.000 ωοπαραγωγές όρνιθες, 5.200 φραγκόκοτες, 4.000 θηλυκές πάπιες Βαυαρίας ή Πεκίνου, 3.200 αρσενικές πάπιες Βαυαρίας ή Πεκίνου ή άλλες πάπιες, 2.500 καπόνια, χήνες ή γαλοπούλες.

Η συνολική χρησιμοποιήσιμη επιφάνεια ενός ορνιθώνα για κρεοπαραγωγή δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 1.600 m².

Ελάχιστο εμβαδόν κλειστών χώρων (καθαρό εμβαδόν διαθέσιμο για τα ζώα)

- 6 ωοπαραγωγές όρνιθες ανά m² με 18 cm κούρνιας ανά πτηνό και 7 ωοπαραγωγές όρνιθες ανά φωλιά ή 120 cm² ανά πτηνό σε κοινή φωλιά
- 10 πουλερικά πάχυνσης σε ακίνητα ενδιαίτηματα με ανώτατο όριο 21 kg βάρους ζώντος ζώου/m², με 20cm κούρνιας ανά φραγκόκοτα
- 16 νεοσσοί πάχυνσης σε κινητά ενδιαίτηματα (υπό την προϋπόθεση το εμβαδόν του δαπέδου των κινητών χώρων στέγασης να μην ξεπερνά τα 150 m²), με ανώτατο όριο 30 kg βάρους ζώντος ζώου/m².

Ελάχιστο εμβαδόν υπαίθριων χώρων (τ.μ. διαθέσιμο χώρου εκ περιτροπής ανά κεφαλή)

4 ωοπαραγωγές όρνιθες, 4 κοτόπουλα κρέατος και φραγκόκοτες, 4,5 πάπιες, 10 γαλοπούλες, 15 χήνες, 2,5 νεοσσοί πάχυνσης σε κινητά ενδιαίτηματα, με την προϋπόθεση ότι τηρείται το όριο των 170kg αζώτου ανά εκτάριο ετησίως, δηλαδή όχι περισσότερα από 580 κοτόπουλα ή 230 ωοπαραγωγές όρνιθες ανά εκτάριο.

Απαγορεύεται η βιολογική εκτροφή πτηνών εάν ο επιχειρηματίας δεν έχει ιδιόκτητες εκτάσεις (γεωργική γη), τις οποίες διαχειρίζεται και στις οποίες μπορεί να διαθέσει την κόπρη. Εναλλακτικά, πρέπει να συνάψει συμφωνία με μονάδα βιολογικής καλλιέργειας με σκοπό τη διασπορά πλεονάζουσας κόπρης.

Η ελάχιστη ηλικία σφαγής είναι: 81 ημέρες για τα κοτόπουλα, 150 ημέρες για τα καπόνια, 49 ημέρες για τις πάπιες Πεκίνου, 70 ημέρες για τις θηλυκές πάπιες Βαυαρίας, 84 ημέρες για τις αρσενικές πάπιες Βαυαρίας, 92 ημέρες για τις κοινές πλατύρρυγχες πάπιες, 94 ημέρες για τις φραγκόκοτες, 140 ημέρες για τις αρσενικές γαλοπούλες και τις χήνες που προορίζονται για ψήσιμο και 100 ημέρες για τις θηλυκές γαλοπούλες.

Διατροφή

- Στο ημερήσιο σιτηρέσιο των πουλερικών πρέπει να προστίθεται χονδροαλεσμένη, νωπή, αποξηραμένη ή ενσιρωμένη ζωοτροφή.
- Οι πρακτικές πάχυνσης πρέπει να είναι αναστρέψιμες ανά πάση στιγμή στην εκτροφή. Απαγορεύεται η καταναγκαστική διατροφή.
- Τουλάχιστον το 20% των ζωοτροφών πρέπει να προέρχεται από την ίδια την κτηνοτροφική μονάδα ή να παράγεται στην ίδια περιοχή σε συνεργασία με άλλα αγροκτήματα βιολογικής παραγωγής ή επιχειρήσεις ζωοτροφών.
- Το 30% της σύστασης των σιτηρεσίων κατά μέσο όρο μπορεί να αποτελείται από ζωοτροφές σε μετατροπή. Εάν οι ζωοτροφές παράγονται από την ίδια την εκμετάλλευση, το ποσοστό αυξάνεται στο 100%.
- Το μέγιστο επιτρεπόμενο ποσοστό μη βιολογικών πρωτεϊνικών ζωοτροφών ανά 12μηνιο ανέρχεται σε 5% έως και

το έτος 2017.

- Βιολογικές πρώτες ύλες ζωοτροφών ζωικής προέλευσης, προϊόντα και υποπροϊόντα αλιείας καθώς και πρώτες ύλες ανόργανης προέλευσης επιτρέπεται να χρησιμοποιηθούν μόνον εφ' όσον έχουν εγκριθεί για χρήση σε βιολογικές παραγωγές.

Πρόληψη ασθενειών

Η πρόληψη βασίζεται στην επιλογή φυλών, στις κτηνοτροφικές πρακτικές, σε υψηλής ποιότητας ζωοτροφές, στη σωματική άσκηση, στην ενδεδειγμένη πυκνότητα των πουλερικών, στους κατάλληλους χώρους σταβλισμού, όπου τηρούνται υγιεινές συνθήκες.

Γι' αυτό τα κτίρια πρέπει να εκκενώνονται μεταξύ των εκτροφών διαφορετικών παρτίδων πουλερικών για να καθαρίζονται και να απολυμαίνονται, ώστε να προλαμβάνονται οι επιμολύνσεις και η ανάπτυξη παθογόνων οργανισμών, μόνο με προϊόντα που έχουν εγκριθεί για χρήση σε βιολογικές παραγωγές. Επιπλέον, μετά την εκτροφή κάθε παρτίδας πουλερικών πρέπει να τηρείται κενό διάστημα για τους υπαίθριους χώρους για να αναπτύσσεται βλάστηση.

Απαγορεύεται η χρήση αλλοπαθητικών συνθετικών χημικών κτηνιατρικών φαρμάκων ή αντιβιοτικών για προληπτική αγωγή.

Απαγορεύεται η χρήση ουσιών για την προώθηση της ανάπτυξης ή της παραγωγής (αντιβιοτικά, κοκκιδιοστατικά).

Κτηνιατρική αγωγή

Εάν παρά τα προληπτικά μέτρα υγιεινών συνθηκών διαβίωσης τα πτηνά ασθενούν πρέπει να χρησιμοποιούνται κατά προτίμηση φυτοθεραπευτικά και ομοιοπαθητικά προϊόντα ή ικνοστοιχεία, μόνον εφόσον έχουν εγκριθεί για χρήση σε βιολογικές παραγωγές. Ωστόσο, εάν η εφαρμογή τους δεν είναι αποτελεσματική, τότε επιτρέπεται η χρήση των αλλοπαθητικών κτηνιατρικών φαρμάκων υπό την ευθύνη κτηνιάτρου.

Με εξαίρεση τους εμβολιασμούς, τις αντιπαρασιτικές αγωγές και τα υποχρεωτικά προγράμματα εκρίζωσης ασθενειών, όταν τα πουλερικά υποβάλλονται σε περισσότερες από τρεις θεραπευτικές αγωγές με συνθετικά αλλοπαθητικά κτηνιατρικά φάρμακα ή αντιβιοτικά, σε 12 μήνες ή σε περισσότερες από 1 περίπτωση όπου ο παραγωγικός κύκλος ζωής τους είναι μικρότερος από 12 μήνες (π.χ. πουλερικά κρεοπαραγωγής), απαγορεύεται τα πτηνά ή τα προϊόντα τους να πωλούνται ως βιολογικά.

Η περίοδος αναμονής που θα πρέπει να τηρείται από την τελευταία χορήγηση αλλοπαθητικών κτηνιατρικών φαρμάκων για την παραγωγή βιολογικών προϊόντων είναι διπλάσια από τη νόμιμη περίοδο αναμονής ή εάν δεν υπάρχει να είναι τουλάχιστον 48 ώρες.

Η βιολογική παραγωγή επιδιώκει την αειφόρο διαχείριση που σέβεται τα συστήματα και τους κύκλους της φύσης, ικανοποιώντας τις ιδιαίτερες ανάγκες των ζώων και οδηγεί στην παραγωγή υψηλής ποιότητας προϊόντων.

Πληροφορίες: Τμήμα Επίβλεψης & Προδιαγραφών, Διεύθυνση Πιστοποίησης & Προδιαγραφών, Γενική Διεύθυνση Διασφάλισης Ποιότητας Αγροτικών Προϊόντων, Νιρβάνα 68, 111 45 Αθήνα, **τηλ.:** 210 8392132, **e-mail:** skounmeta@agrocet.gr

